

Mezinárodní únosy dětí a Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod

Ve své rigorózní práci se autorka věnovala velmi aktuální problematice, která se opakovaně řešila v rámci judikatury Evropského soudu pro lidská práva a národních soudů. Právní řešení mezinárodních únosů dětí spojuje složité aspekty mezinárodního práva veřejného, mezinárodního práva soukromého a práva Evropské unie. Analyzované právní okruhy jsou vhodným tématem vědecké práce na právnické fakultě.

Formální aspekty:

Práce obsahuje 111 stran čistého textu. Práce je vybavena poměrně rozsáhlým seznamem sekundárních pramenů, zejména v českém, ale také v anglickém a italském jazyce. Autorka dále používala relevantní judikaturu Evropského soudu pro lidská práva, Soudního dvora Evropské unie a vybraných českých soudů. Práce s poznámkami pod čarou je na velmi dobré úrovni. Orientaci v práci ulehčuje připojení stručného seznamu zkratk.

Práce je napsána odborným jazykem a celkem čtivým způsobem. Lze konstatovat, že rigorózní práce splňuje formální kritéria kladená na tento druh vědecké studie.

Obsah:

Kromě úvodu a závěru autorka členila svoji práci na 5 kapitol. Toto členění práce odpovídá logické struktuře analyzovaného problému. V úvodu si autorka všimla dynamického vývoje pojetí rodiny, v jehož kontextu dochází k mezinárodním únosům dětí. Správně upozornila na to, že z čl. 8 Evropské úmluvy o lidských právech vyplývají relevantní závazky smluvních stran, které přímo souvisejí s navrácením dítěte po únosu. Jako hlavní cíl práce uvádí autorka zobrazení problematiky mezinárodních únosů dětí z pohledu vnitrostátního, evropského a mezinárodního práva. Za nejpoužívanější mezinárodní nástroj označuje přitom Haagskou úmluvu o občanskoprávních aspektech mezinárodních únosů dětí. Dále uvádí autorka již v úvodu relevantní dokumenty na mezinárodní a evropské úrovni. Možná by bylo vhodné již na tomto místě naznačit zvláštní postavení Evropské úmluvy o lidských právech, která podle názvu práce má představovat hlavní těžiště studie. Z hlediska proporce práce je však tento důraz celkem zřejmý.

V první kapitole vymezila autorka pojem "mezinárodní únos dítěte" a rozlišovala mezi občanskoprávní a trestněprávní dimenzí problematiky, přičemž případné trestněprávní aspekty vyloučila ze svého zkoumání. Z předmětu zkoumání dále vyčlenila otázky týkající se bránění

práva ve styku s dítětem, které jsou z pohledu Evropské úmluvy o lidských právech sice velmi důležité, ale poněkud překračují užší rámec analyzované problematiky. V první části se autorka zabývala také samotným pojmem rodiny ve smyslu Evropské úmluvy o lidských právech, čímž připravila půdu pro rozbor relevantní judikatury Evropského soudu pro lidská práva.

Druhá část práce je věnována výše zmíněné Haagské úmluvě, jejíž úprava se promítá také do výkladu Evropské úmluvy o lidských právech a do práva Evropské unie (EU). V centru zájmu autorky stojí institut navrácení uneseného dítěte a výjimky z dané povinnosti. V druhé části uvádí autorka také Úmluvu OSN o právech dítěte a Evropskou úmluvu o uznávání a výkonu rozhodnutí o výchově dětí a obnovy výchovy dětí.

Na začátku třetí kapitoly se autorka vrací k problematice vztahu mezinárodního práva soukromého a mezinárodního práva veřejného, o kterém se zmínila v úvodu do kapitoly 2. V úvodu do kapitoly 3 právem upozorňuje na fenomén europeizace mezinárodního práva soukromého. Jako příklad slouží nařízení Rady ES č. 2201/2003. Přínosem kapitoly je stručné srovnání nařízení č. 2201/2003 a Haagské úmluvy.

Předmětem čtvrté části práce je úprava mezinárodních únosů dětí ve vnitrostátním právu. Autorka se věnovala vybraným aspektům novely Občanského soudního řádu z roku 2008 a upozornila na specifické prvky řízení o navrácení nezletilého dítěte. V této souvislosti ani neopomenula odborné diskuse na vnitrostátní úrovni. Přínosem čtvrté kapitoly je analýza relevantní judikatury českých soudů ve světle aplikace principů Haagské úmluvy (zejména čl. 13).

Stěžejní pátá část práce představuje judikaturu Evropského soudu pro lidská práva a Soudního dvora EU. Autorka přitom představila zajímavou systematiku a kategorizaci případů a dokázala spojit výklad čl. 8 Evropské úmluvy o lidských právech s úpravou Haagské úmluvy. Podobná syntéza chybí u výkladu judikatury Soudního dvora EU. Podání této judikatury se může jevit jako příliš mechanické a bez kritické reflexe. Tento nedostatek však do určité míry kompenzuje srovnání judikatury Evropského soudu pro lidská práva a Soudního dvora EU v podkapitole 5.3.

Autorka ve své práci prokázala schopnost zformulovat relevantní otázky a řešit je pomocí primárních a sekundárních pramenů. Práce je pro odbornou veřejnost přínosná. Lze ocenit důkladnou a poctivou práci s relevantní judikaturou mezinárodních a národních soudů. Z pohledu běžných kritérií kladených na rigorózní práce na právnické fakultě považují cíle práce za splněné.

Celkové hodnocení

Rigorózní práci předloženou Mgr. Monikou Matysovou považuji za studii, která po formální a obsahové stránce splňuje kritéria kladená na tento druh vědecké práce. Práci doporučuji k obhajobě.

Otázky

1. V páté části autorka opakovaně zdůraznila vliv judikatury Evropského soudu pro lidská práva na judikaturu Soudního dvora EU. V této souvislosti by mohla autorka během obhajoby vysvětlit vztah mezi Evropskou úmluvou o ochraně lidských práv a Listinou základních práv, která je v rozboru judikatury SDEU několikrát citována (čl. 7).
2. Autorka by mohla dále specifikovat problematiku tzv. pozitivních povinností státu v souvislosti se zásahem do života rodiny.

V Praze, dne 27. února 2012

Doc. Dr.iur. Harald Christian Scheu, Ph.D.